

Nurşen Özkan

International Burch University / Sarajevo, Bosnia and Herzegovina

Anahtar Kelime: *Ayvaz Dede, Akhisar, Prusats, şenlik*

ÖZET

Ayvaz Dede, Bosna-Hersek'te yaşamış en ünlü kişilerden biridir. Hakkında çok fazla bilgi bulunmamaktadır. 15. yüzyılda, Manisa-Akhisar'dan Bosna'nın Prusats bölgesine gelmiştir. Fatih Sultan Mehmet'in Bosna'yı fethi sırasında (1463), İslamiyeti yaymak için getirdiği 40 şeyhten biridir. Türkçe kaynaklara göre; 500 yıl önce Akhisar'dan gelmiş ve bugünde hala şenliklerle anılan Donyi Vakuf kentinin Prusats kasabasına gelmiştir. Halkın kıtlık çektiği bir dönemde kente su gelmesini önleyen dağın önünde 40 gün 40 gece ibadet edip Allah'a yalvarmıştır. İnanışa göre, 40. gece rüyasında iki koçun birbiriyle çarpıştığını gören Ayvaz Dede, uyandığında dağın yarıldığını ve oradan suyun aktığını görmüştür. Böylece, halk suya kavuşmuştur. Ayvaz Dede'nin doğum günü ve hayatı hakkında ortak bir fikir yoktur. Nereli olduğuna dair kesin olmamakla birlikte çok değişik rivayetler vardır. Bosna'nın kalbini kazanan değerli, saygı

gören bir dervîştir. Ağzında kötü bir söz duyan olmamıştır. Allah'a karşı yakınlığından ve itinasından dolayı 'Dede' lakabı verilmiştir. Dağın yarılması hadisesinden sonra vefat ettiği söylenir. Bosna'da yaptığımız bu çalışma da Gazi Hüsrev Bey kütüphanesinden ve Tarih Enstitüsü'nden çıkardığımız kaynaklar 11 gazete haberi ve bir kitap olmak üzere toplam 12 kaynaktır. Türk-Boşnak kaynaklarında bilgi bununla kısıtlı olup; Bosna'da onun anısına her yıl anma şenlikleri düzenlenir. Haziranın son haftasında gerçekleştirilen bu şenlikler on binlerce kişiye her yıl ev sahipliği yapmaktadır. Bu şenlik kapsamında ülkenin her tarafından, ellerinde Osmanlı'yı temsil eden sancaklar, başlarında feslerle çok sayıda kişi Prusats'a gelmektedir. Boşnaklar Ayvaz Dede'ye ve bu şenliklere öyle önem vermiştir ki, Ayvaz Dede Şenlikleri'ni küçük Hac olarak nitelendirirler. Çalışımızın amacı, hakkında ortaya çıkan yanlış görüşleri Ayvaz Dede'den ayırıp doğru olan Ayvaz Dede'yi bilimsel âleme tanıtmaktır. Bosna'ya bıraktığı milli ve manevi duyguların insanlar tarafından daha iyi anlaşılmasını sağlamaktır. Yapılan röportajlarla, bölgede önemli bir insan olmasına rağmen, sadece etkinlik kapsamında tanınan bu büyük zatın bu çalışmayla Bosna'da ve Dünya'da daha iyi anlaşılmasını sağlamaktır.